

MONITORING ŠKŮDCŮ POLNÍ ZELENINY

22. TÝDEN (29.5.2023)

Kamil Holý

Výzkumný tým: Integrovaná ochrana zemědělských plodin proti škůdcům

Výzkumný ústav rostlinné výroby, v.v.i.

Zprávy jsou zveřejňovány v Zelinářském zpravodaji, na Rostlinolékařském portálu a umístěny na webových stránkách VÚRV: www.vurv.cz - záložka Poradenství. Monitoring je podpořen z prostředků MZe - NAP (Národní akční plán k bezpečnému používání pesticidů).

Výskyt škůdců

Škůdců přibývá, objevují se letní druhy. Vyrůstá početnost třásněnek i poškození listů na různých plodinách, líhnou se první snůšky mandelinky bramborové. Rozrůstají se kolonie kyjatky hrachové a mšice makové, začínají migrovat další druhy mšic, ale početnost je zatím nízká. Končí kladení květilky zelné. Škodlivost dřepčků závisí na lokalitě. Do feromonových lapáků se chytá můra kapustová, osenice polní a první zápředníci, vajíčka zatím nekladou. Mšice lákají do porostů predátory a parazitoidy.

Zatím to vypadá, že letošní rok bude pro hmyz nepříznivý a budou velké rozdíly mezi oblastmi obdobně jako v loňském roce. Teplá zima v kombinaci se studeným jarem způsobily uhynutí přezimujících stádií a květnové půdní sucho v západní části republiky snížilo líhnivost přeživších jedinců. Pokud se situace během krátké doby nezmění, bude oproti „normálu“ nižší výskyt škůdců, k překročení prahů škodlivosti dojde pouze u některých druhů a lokální rozdíly budou přetrvávat až do podzimu. V atypickém roce ale hrozí riziko škodlivosti některého z minoritních škůdců, kterým může průběh počasí vyhovovat.

Brukvovitá zelenina - lokálně významní jsou zatím jen dřepčci, přibývá třásněnek, ale ty jsou regulovány spolu s dřepčiky. Končí kladení květilky, nadále mohou škodit larvy. Ostatní škůdci pod prahem škodlivosti, početnost bude vzrůstat u mšice zelné, zápředníků, můr a bělásků. Poškození krytonosci a dřepčiky olejkovými na sledovaných plochách nejištěno.

Ostatní zelenina - teplé a suché počasí vyhovuje třásněnkám, které začínají škodit na cibuli (poškození vzhledu) a objevují se i v dalších plodinách. Pokračuje líhnutí dospělců a kladení mandelinky bramborové, líhnou se larvy z prvních snůšek - začít s ochranou. Pokračuje růst kolonií mšice makové a kyjatky hrachové, objevují se jejich nepřátelé, při nízkém výskytu mohou zvládat jejich regulaci. Na chřestu dospělci a vajíčka chřestovníčka obecného. V zemi škodí drátovci. Létají dospělci kovolessklece gama a můr, včetně osenice polní.

Riziková: dřepčci, květilky, drátovci, třásněnky, mandelinky, kyjatky a mšice

Dřepčící rodu *Phyllotreta*

- oproti normálu výskyt nízký, škodlivost nadále pouze lokální, připomíná to loňský rok, kdy byly velké rozdíly mezi oblastmi.

Monitoring - dospělci zpravidla na vrchní straně listů, za nepříznivého počasí se mohou ukrývat u kořenového krčku. Přítomnost prozradí požerky na litech.

Ochrana - v závislosti na počtu dospělců.

Květilka zelná

- končí kladení vajíček 1. generace, škodlivost vylíhlých larev se zatím neprojevuje.

Monitoring - dospělci podobní mouše domácí, hledají se bílá vajíčka kladená na kořenový krček nebo části rostlin dotýkající se půdy.

Ochrana - nemořené porosty se ošetřují proti dospělcům před vykladením vajíček. Rostliny zakryté netkanou textilií bez otvorů jsou dostatečně chráněné.

Mandelinka bramborová

- pokračuje líhnutí nových dospělců, kladení a líhnutí prvních snůšek. V nížinách se začíná ošetřovat.

Monitoring - dospělci a larvy na vrchní i spodní straně listů, žlutooranžová vajíčka většinou na spodní straně listů.

Ochrana - v závislosti na početnosti dospělců a larev, noví dospělci stále přeletují z loňských ploch na letošní brambory, ošetření provést až „na hraně“ významného poškození listové plochy. Od letošního roku platí omezení v počtu aplikací insekticidů - zbytečné aplikace při nižší početnosti zkomplikují ochranu na stejném pozemku v budoucnu.

Kyjatka hrachová

- kolonie se rozrůstají, vyskytují se užitečné organismy.

Monitoring - v počátku jsou ukryté mezi listy na vrcholových částech rostlin, velké kolonie jsou na vegetačním vrcholu, listech i luscích. Zelené nymfičky jsou dobře maskované, mohou se snadno přehlédnout.

Ochrana - kde škodí kyjatky přenosem viróz, je práh škodlivosti (3 jedinci/rostlinu) překročen, kde škodí sáním na rostlinách, může být práh škodlivosti již dosažen. Rychlost růstu kolonií je vysoká, provádět monitoring 2x týdně. Kyjatky lákají predátory i parazitoidy, při nízkém výskytu mohou regulovat početnost - zohlednit při rozhodování o postřiku.

Mšice

- začíná migrace různých druhů mšic do porostů, početnost je zatím nízká, ale počasí příznivé, škody mohou nastat u druhů přenášejících viry.

Monitoring - okřídlení dospělci a bezkřídlé nymfy mohou být na listech nebo ukryty mezi nahloučenými listy apod.

Ochrana - v závislosti na druhu a plodině. Přímé škody sáním kromě mšice makové zatím nejsou (nízký výskyt - zakládání kolonií), ale u některých plodin je významný přenos viróz - ty je třeba začít ošetřovat při prvním výskytu dospělců.

Třásněnky

- početnost dospělců stoupá v cibuli i dalších zeleninách, teplé a suché počasí jim vyhovuje, škodlivost bude vzrůstat.

Monitoring - tmaví dospělci a světlé nymfy jsou ukryti mezi nahloučenými listy nebo volně na listech. V místě sání tmavé kupičky

trusu. Nymfy mohou být zaměněny za světlé částečky půdy/písku.

Ochrana - pouze při vysokém výskytu při poškození listů sáním, v některých porostech cibule se poškození od minulého týdne výrazně zvýšilo (zvážit ošetření s ohledem na dobu sklizně a prodej s listy/bez listů). Na **brukvovité zelenině** se ochrana spojí s dalšími škůdci.

Užitečné organismy

- výskyt mšic láká do porostů predátory (pestřenky, slunéčka, zlatoočky) i parazitoidy (mšicomary). Při nízkém výskytu mšic dokáží regulovat jejich početnost bez nutnosti ochrany, ale záleží na poměru mšic a užitečných organismů. Na zahrádkách to funguje (např. likvidace mšic na paprikách ve skleníku), na velkých polích se zeleninou je zatím početnost užitečných nízká, nejúčinnějších regulátorů (slunéček) je málo.

Na listech brukvovitých dospělci třásněnek, v místě sání nepravidelné stříbrné plošky s kupičkami tmavého trusu

Třásněnek přibývá i na cibuli, posátá místa se zvětšují, u cibulí prodávané s listy může být problém s vadou vzhledu

První zápředníček polní ve feromonovém lapáku

Můry kapustové je místy v lapácích hodně, ale vajčička ani housenky

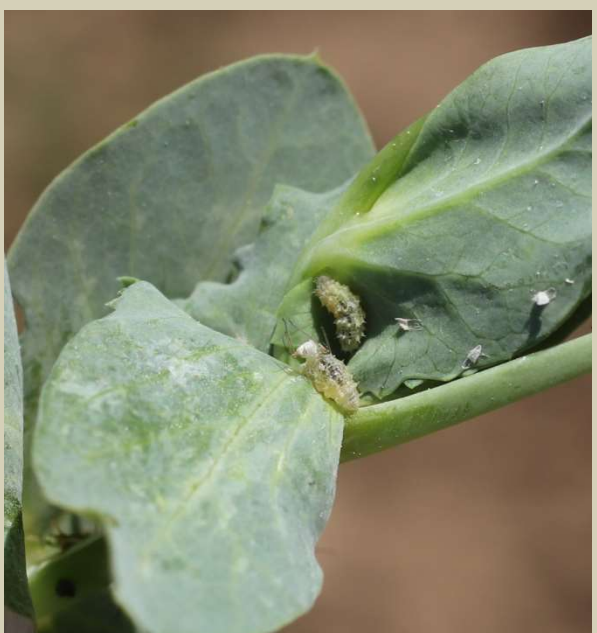
Naletují první mšice, brzy začnou tvořit první kolonie

Na hrachu přibývá kyjatek

Kyjaktka hrachová láká do porostů užitečné organismy, na listech jsou bílá vajíčka pestřenek (vpravo splasklý obal po vylíhnutí larvy)

Středně velké larvy pestřenek

Kyjakta parazitovaná mšicomarem

Líhnoucí se larvy mandelinky bramborové, někde se již ošetřovalo, sledování výskytu ukončeno (mandelinky se budou s různou intenzitou vyskytovat až do podzimu)

Dospělec mšicomara může být v porostu spatřen dříve - upozorní na začátek přítomnosti mšic, které mohou být pod prahem pozorovatelnosti